

LATVIJAS PAŠVALDĪBU SAVIENĪBA

Mazā Pils iela 1, Rīga, LV-1050
Tālr. 67226536, fakss 67212241
e-pasts: lps@lps.lv
www.lps.lv

Nod. maks. kods: LV40008020804
Nor. kods LV53UNLA0001001700906
AS "SEB banka"
kods UNLALV2X

Rīga

03.05.2016. Nr. 0320160941/A765

Uz 24.03.2016. Nr. 142.9/7-5-12/16

Latvijas Republikas Saeimas Valsts
Pārvaldes un pašvaldības komisijai

*Par likumprojektu "Grozījumi Valsts
kontroles likumā" (nr. 354/Lp12)*

Latvijas Pašvaldību savienība (LPS), izpildot Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas 2016. gada 24. marta vēstulē nr. 142.9/7-5-12/16 izteikto lūgumu izteikt viedokli par likumprojektu "Grozījumi Valsts kontroles likumā" (Saeimas reģ. nr. 354/Lp12) (turpmāk – likumprojekts) un sniegt priekšlikumus, ir izvērtējusi un informē, ka LPS ieskatā likumprojekts piedāvātajā redakcijā nav virzāms šādu apsvērumu dēļ.

1. Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 87. un 88. pants nosaka, ka Valsts kontrole ir neatkarīga koleģiāla iestāde un valsts kontrolierus ieceļ un apstiprina amatā tādā pašā kārtībā kā tiesnešus, bet tikai uz noteiktu laiku, kurā viņus var atcelt no amata vienīgi uz tiesas sprieduma pamata. Valsts kontroles iekārtu un kompetences nosaka sevišķs likums. Latvijā pastāvošā tiesu iekārta ir veidota tādējādi, ka zemākas instances tiesas spriedums var tikt pārsūdzēts augstākas instances tiesā, ja ir bažas par zemākas instances tiesas sprieduma likumību un pamatotību. Lai kā Valsts kontroles likumā un likumprojektā ir mēģināts noteikt, ka lēmumu par Valsts kontroles revīzijas ziņojuma apstiprināšanu var apstrīdēt Valsts kontroles padomē, tomēr piedāvātais risinājums neatbilst demokrātiskas valsts iekārtai. Likumprojektā tiek piedāvāts izveidot jaunu nodaļu par lēmumu pieņemšanu par zaudējumu piedziņu. No jaunās nodaļas secināms, ka Valsts kontroles padomi plāno izveidot gan par izmeklēšanas, gan tiesas, gan piedziņas iestādi vienā personā. Likumprojektā ir norādīts, ka Valsts kontroles padome var atlikt zaudējumu piedziņu sakarā ar kriminālprocesu, administratīvo procesu vai disciplinārlietu, tomēr pat tad, ja kompetentās iestādes (tajā skaitā) nolemj neveikt zaudējumu piedziņu, Valsts kontrole joprojām lemj par to, vai ir pamats zaudējumu piedziņai. LPS secina, ka Valsts kontrolei ar likumprojektu tiks dotas izmeklētāja, tiesas un piedzinēja funkcijas vienā personā, kas LPS ieskatā ir pretrunā ar demokrātiskas valsts iekārtu, kā arī Latvijas tiesu iekārtu un administratīvo procesu, proti, viena un tā pati iestāde neveic lēmuma pieņemšanu, lēmuma pieņemšanas likumības pārbaudi un lēmuma izpildes uzraudzību.

2. Valsts kontroles pilnvaru paplašināšanai nav nepieciešamo priekšnosacījumu – proti, normatīvajos aktos nav noteikts Valsts kontroles revīzijas īstenošanas process un revīzijas ziņojuma forma, saturs un statuss, atšķirībā no tiesu procesiem (civilprocess, kriminālprocess, administratīvais process – izstrādāts detalizēti, paredzot pušu tiesības un pienākumus, nosakot sprieduma statusu un saturu, tā pieņemšanas kārtību). Ja jau pat Satversmē ir noteikts, ka Valsts kontrolierus ieceļ līdzīgi kā tiesnešus, bet tikai uz noteiktu laiku un valsts kontrole ir pakļauta vienīgi likumam, tad arī attiecībā uz revīziju būtu jāpiemēro līdzīgi principi kā tiesas procesiem un uz revīzijas ziņojuma sastādīšanu būtu attiecināmi tādi paši noteikumi kā uz administratīvo aktu vai tiesas spriedumu. Ne likumā, ne likumprojektā netiek piedāvāts noteikt, kāds ir revīzijas process pa posmiem, kāda informācija revidentam ir nepieciešama, lai veiktu revīziju, utt. Valsts kontroles likuma XI nodaļa satur tikai to, kādas revidējamās vienības ir pakļautas Valsts kontroles revīzijai, Valsts kontroles tiesības piekļūt informācijai, tiesības pieaicināt konsultantus, sniegt rekomendācijas atklāto trūkumu novēršanai, kā arī satur noteikumus par revīzijas ziņojuma projekta pieņemšanu un apstiprināšanu. LPS ieskatā, pirms tiek paplašinātas Valsts kontroles padomes funkcijas attiecībā uz lēmuma pieņemšanu par piedziņu, būtu nepieciešams normatīvajos aktos noteikt revīzijas procesu, pretējā gadījumā var rasties situācija, ka uz nepamatotiem Valsts kontroles revīzijas ziņojumiem tiek pieņemti lēmumi par zaudējumu piedziņu.

3. Iepazīstoties ar Valsts kontroles revīzijas ziņojumiem un pēc pašvaldību sniegtās informācijas, secināms, ka bieži Valsts kontrole savos ziņojumos lieto vispārīgus, nekonkrētus izteicienus – “pastāv risks”, “iespējams, līdzekļi izlietoti nelietderīgi” utt. Šādi revīzijas ziņojumi nevar būt par pamatu tam, lai Valsts kontrole varētu rosināt Valsts kontroles padomei pieņemt lēmumu par zaudējumu piedziņu. Lai zaudējumus piedzītu, ir jākonstatē personas vaina un personas vainai ir jābūt tiešā cēloņsakarībā ar radītajiem zaudējumiem. Ņemot vērā minēto, LPS iebilst pret to, ka Valsts kontroles padomei būtu tiesības lemt par zaudējumu piedziņu, ja netiek noteikts revīzijas process un revīzijas ziņojumi tiek balstīti uz pieņēmumiem, kas nav apstiprināti ar faktiem un pierādījumiem.

4. LPS ieskatā būtu nepieciešams noteikt, ka gan zvērināti revidenti, gan Valsts kontrole revīzijas veic pēc vieniem un tiem pašiem revīzijas standartiem, kā arī oficiāli apstiprinātiem standartiem, ievērojot Standartizācijas likumā noteikto kārtību. Gadījumā, ja netiek sakārtots jautājums par to, pēc kādiem standartiem tiek veiktas revīzijas (zvērināti revidenti, Valsts kontrole), pastāv iespēja, ka Valsts kontrolei būs iebildumi par to, ka zvērināti revidenti revīziju nav veikuši atbilstoši “īstajiem” revīzijas standartiem, kurus ir noteikusi pati Valsts kontrole.

5. Valsts kontroles likuma 4. pants noteic, ka Valsts kontrolei ir tiesības saņemt Saeimā un Ministru kabinetā izskatāmo normatīvo aktu projektus un sniegt par tiem atzinumus, ja normatīvie akti var ietekmēt valsts un pašvaldību ieņēmumus un izdevumus vai paredz rīcību ar valsts un

pašvaldību mantu. LPS ieskatā daudzi normatīvie akti jomās, kas skar pašvaldības un to tiesības un pienākumus, ir pretrunīgi. Šādas pretrunas ir atrodamas arī attiecībā uz citām atvasinātām publiskām personām. Tādos gadījumos revidējamie gadījumi bieži nav viennozīmīgi vērtējami, jo normatīvie akti pieļauj dažādu interpretāciju. Ņemot vērā minēto, LPS ierosina noteikt, ka Valsts kontrolei ir nevis tiesības sniegt atzinumus par tiesību aktu projektiem, bet gan pienākums sniegt atzinumus un jau preventīvi novērst iespējamus gadījumus, kad publiskie līdzekļi tiek izšķērdēti vai rīcība ir nelietderīga.

6. Valsts kontroles likuma XII nodaļā ir noteiktas revidējamās vienības tiesības piedalīties Valsts kontroles padomes sēdē, kurā tiek izskatīti apstrīdētie lēmumi par revīzijas ziņojumu apstiprināšanu. Vēršam uzmanību uz to, ka, pēc pašvaldību sniegtās informācijas, šīs sēdes ir formālas, jo tās nenodrošina objektīvu apstrīdēto lēmumu par revīzijas ziņojumu apstiprināšanu. Valsts kontroles padomes locekļi ir Valsts kontroles revīzijas departamentu direktori, kas paši uzrauga iestādes pieņemto lēmumu vai atsevišķos gadījumos savu lēmumu likumības pārbaudi. LPS ieskatā šāda kārtība ir pretrunā demokrātiskas valsts iekārtai, kā arī pārkāpj Eiropas Vietējo pašvaldību hartas 11. pantu, kas paredz, ka vietējām varām ir tiesības vērsties tiesā, lai nodrošinātu savu pilnvaru brīvu izpildi un konstitūcijā un nacionālajos likumos ietvertu vietējo pašvaldību principu ievērošanu.

Ņemot vērā minēto, LPS izsaka šādus priekšlikumus par atsūtīto likumprojekta redakciju:

1. Likumprojekta 1. pantā precīzi noteikt, pēc kādiem un kādas institūcijas apstiprinātiem revīzijas standartiem Valsts kontrole veic revīzijas.

No piedāvātā likumprojekta 1. panta izriet, ka Valsts kontrole revīzijās izmantos:

1) Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas apstiprinātus starptautiskus revīzijas standartus (ja šobrīd likumā tulkotais termins atbilst likumā “Par zvērinātiem revidentiem”);

2) Valsts kontroles noteiktus revīzijas standartus;

3) Valsts kontroles vadlīnijas.

LPS ieskatā piedāvātā likumprojekta redakcija rada pamatotas bažas par to, ka Valsts kontrole neatzīs zvērinātu revidentu veiktās revīzijas.

2. Likumprojekta 3. pantā tiek piedāvāts papildināt Valsts kontroles likuma 3. pantu ar 4². punktu, nosakot, ka Valsts kontrole veic darbības saistībā ar revīzijas rezultātā konstatētajiem tiesību normu pārkāpumiem. Diemžēl no likumprojekta nav skaidrs, kādas ir šīs darbības. Tādēļ nepieciešams precīzi noteikt, kādas ir šīs darbības, kas veicamas saistībā ar konstatētajiem pārkāpumiem.

3. Izslēgt likumprojekta 6. panta otro daļu, ar kuru paredzēt papildināt likuma 11. pantu ar jaunu 9¹. daļu.

4. Likumprojekta 9. pantā lūdzam papildināt ar termiņu, kādā revidējamā vienība tiks revidēta.

5. Lūdzam papildināt likumprojekta 9. pantu ar otro daļu šādā redakcijā:

“papildināt 48. pantu ar otro teikumu šādā redakcijā:

“Vienlaikus ar informāciju par revīziju Valsts kontrole informē par to, kādi dokumenti nepieciešami revīzijas veikšanai).””

6. Likumprojekta 11. pantā izslēgt vārdus “*finanšu revīzijā revidējamā vienība Valsts kontrolei nav sniegusi pilnīgu informāciju vai*”. Ja šie vārdi tiek iekļauti likumprojektā, Valsts kontrole varēs noteikt saīsinātu paskaidrojumu sniegšanas termiņu, ja revidējamā vienība nebūs sniegusi visu nepieciešamo informāciju. LPS ieskatā tādā veidā tiek sodīta par nesadarbošanos, bet tad tās ir jāparedz likumā atsevišķi, paredzot tiesības šādu sodu arī pārsūdzēt.

7. Lūdzam precizēt likumprojekta 12. pantu un precīzi noteikt, kādas darbības Valsts kontrole veic pēc lēmuma par revīzijas apstiprināšanu un kādas institūcijas informē par pieņemto lēmumu.

8. Izslēgt likumprojekta 14. pantu.

9. Papildināt likumprojektu ar jaunu pantu šādā redakcijā:

“Papildināt likuma 64. pantu ar ceturto daļu šādā redakcijā:

“(4) Revidējamā vienība Valsts kontroles padomes pieņemto lēmumu par revidējamās vienības iesniegto prasību 30 dienu laikā, skaitot no lēmuma pieņemšanas dienas, var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senātā”.

Papildus LPS aicina Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisiju atkārtoti izvērtēt iespēju paplašināt Valsts kontroles funkcijas attiecībā uz zaudējumu piedziņu un nodrošināt, ka Valsts kontroles likuma regulējums atbilst demokrātiskas valsts iekārtai. Gadījumā, ja Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisija pievienojas uzskatam, ka demokrātiskā valstī viena institūcija nevar būt izmeklētājs, tiesa un sevis pieņemto lēmumu likumības, kā arī izpildes uzraugs, LPS iespēju robežās ir gatava piedalīties darba grupā (ja tāda tiks veidota), lai pilnveidotu Valsts kontroles revīzijas procesu.

Priekšsēdis

Andris Jaunsleinis

05.05.2016. 17:06

1370

Kristīne Kinča, Padomniece juridiskajos jautājumos
67508526, , kristine.kinca@lps.lv

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.